

**Wetenschappelijke Commissie 1 april 2004 (Vlaams Instituut voor de Zee,
Vismijn Pakhuizen 45-52, Oostende, 14.00 uur)**

Verslag van de vergadering

Aanwezig: Tom Artois, David Cox, An Ghekiere (vervangt Colin Janssen), Rudy Herman, Patric Jacobs (voorzitter), Frank Maes, Jan Mees, Jaak Monbaliu, Marnix Pieters, Jan Seys, Eric Stienen,

Verontschuldigd: Jean Berlamont, Colin Janssen, Nico Koedam, Joachim Maes, Els Martens, Patrick Meire, Frank Mostaert, Frank Redant, René Van Grieken, Magda Vincx, Filip Volckaert

VERSLAG

Verslaggever: Jan Seys

1) Verslag vorige vergadering

Conform aan de afspraken werd dit verslag openbaar gemaakt via de VLIZ website één week na het versturen van het conceptverslag aan de betrokkenen, gezien binnen die termijn geen opmerkingen op het conceptverslag werden overgemaakt.

Jan Mees licht als aanvulling bij het verslag toe dat de geplande aanwervingen van 5 extra mensen intussen hebben plaatsgegrepen.

2) Bijkomende agendapunten

- Samenstelling Wetenschappelijke Commissie: per 1 april 2004 is Rudy Declerck, hoofd van het Departement Zeevisserij, op pensioen en derhalve ontslagnemend uit de Wet. Comm. van het VLIZ. Frank Redant wordt waarschijnlijk de nieuwe vertegenwoordiger voor DvZ van CLO (nu ILVO). Nico Koedam (Vrije Universiteit Brussel, Labo APNA) laat weten dat Farid Dahdouh-Guébas als zijn plaatsvervanger zal optreden.
- VLIZ heeft ingetekend op een oproep van voorstellen van AWI voor de aanschaf van gridapparatuur in het kader van de uitbouw van een Vlaams pilot-gridinfrastructuur. Het gaat om een pilootproject dat hardware op afstand ter beschikking wil stellen van onderzoekers. Bedoeling is een virtueel netwerk te vormen van breedband communicatie die het simultaan uitvoeren van rekenoefeningen mogelijk maakt. Contacten werden reeds gelegd met het labo Hydraulica van de KULeuven, AWZ-WWK, biologen (cf. fylogenetische analyses), AWZ-WLH en het IODE Project Office. Er wordt tevens onderzocht of VLIZ ook rechtstreeks op BELNET kan worden aangesloten.

3) Beslissingen van de vorige Raad van Beheer

Sinds de vorige vergadering van de Wetenschappelijke Commissie was er geen bijeenkomst van de Raad van Beheer.

4) Stand van zaken doorlichting VLIZ

Het eindrapport van de doorlichting is intussen opgeleverd, maar kan pas worden verspreid na toelating vanwege de Raad van Beheer van het VLIZ, die volgende week vergadert. Dit rapport wordt dan ook een hoofdagendapunt op de volgende vergadering van deze Wetenschappelijke Commissie.

Jan Mees licht wel reeds enkele knelpunten (*cf. nota*) toe en gaat in op de eindconclusies van het rapport. Globaal is het oordeel van de rapporteurs over de werking van het VLIZ zeer positief. De punten die vatbaar zijn voor verbetering worden vermeld. Als discussiepunten komen o.a. de werking van de Wetenschappelijke Commissie, de noodzakelijke dotatieverhoging met 2 FT-eenheden (voor communicatie en datacentrum), de onmogelijkheid om een financiële reserve aan te leggen bv. nuttig om verloren apparatuur op zee te vervangen, de performatieproblemen met de Zeeleeuw, en de nood aan communicatieverbreding naar de regio zuidelijke Noordzee aan bod.

Wat betreft de werking van de Wetenschappelijke Commissie stelt zich de vraag of de vergaderingen voldoende interactief zijn. Nu ligt het zwaartepunt op het doorgeven van informatie over de werking van het VLIZ, wat minder ruimte laat voor discussies en actieve input van de commissieleden. De vergadering oordeelt echter dat niet alle info over VLIZ kan gelezen worden en een samenvatting zoals gegeven op de vergaderingen van de Wet. Commissie nuttig is. Misschien kan de informatie wat bondiger gebracht worden zodat meer tijd rest voor interactie.

De performantieproblemen met de Zeeleeuw – buiten de wil om van VLIZ – zijn de auditeurs niet ontgaan. De vraag stelt zich of de voorgestelde ‘verzakelijking’ van de relatie met de beherende overheid AWZ realistisch is en soelaas kan brengen. Er wordt ook gewaarschuwd voor een te hard van stapel lopen in deze, rekening houdende met de positie van VLIZ als dienstontvangende en kleine instantie en de juridische consequenties van een verzelfstandiging in het inzetten van de Zeeleeuw.

Jan Mees geeft vervolgens inzage in de voorgestelde doelstellingen, randvoorwaarden en activiteiten voor een nieuwe beheersovereenkomst, waarbij vier strategische doelstellingen vertaald worden in een reeks activiteiten. De Wetenschappelijke Commissie schaaft zich achter deze nieuwe krachtlijnen. Wel wordt gevraagd een detail aan te passen: de schrapping van het woord ‘politici’ in de omschrijving van de vierde strategische doelstelling, nl.: *“Het – gevraagd en ongevraagd – aanleveren van (wetenschappelijke) informatie over de zee aan ~~politici en~~ beleidsmakers zodat zij deze kunnen gebruiken in hun beleidsvorming inzake mariene aangelegenheden”*.

De draftnota zal op korte termijn verder worden afgewerkt zodat een finaal voorstel nog voor de Vlaamse verkiezingen van 13 juni 2004 aan de regering kan worden voorgelegd. Eventuele bijkomende opmerkingen dienen dan ook z.s.m. aan Jan Mees te worden toegestuurd.

5) IODE Project Office: verbouwingen pakhuizen UNESCO en Provincie, IODE-18

De organisatie van de verbouwingen van het IODE Project Office loopt volgens schema. Ook de datum voor de feestelijke opening (25 april 2005) en de aanwezigheid van de directeur-generaal van UNESCO zijn intussen bevestigd. Nog voor de zomer gaan de werken in aanbesteding, zodat in september/oktober kan gestart worden en kan worden opgeleverd tegen 21 maart 2005. De totale kosten van de verbouwing worden door de architect geraamd op 1.116.000 EUR incl. BTW. Jan Mees licht toe hoe de nieuwe gebouwen van IODE zullen worden ingericht, met o.a. nogal wat grote vergaderfaciliteiten, en hoe dit ook opportuniteiten kan teweegbrengen voor Vlaamse wetenschappers.

De manager van het IODE Project Office, Vladimir Vladimirov, komt pas in september 2004 naar Oostende (en niet zoals eerst gemeld in de eerste helft van dit jaar).

6) Zeeleeuw en vervanging

Gezien de ouderdom van de Zeeleeuw (° 1977) lijkt het nuttig nu al te beginnen nadenken over de vervanging van de Zeeleeuw als Vlaams onderzoeksschip. Vervanging zal zich immers vermoedelijk tegen 2009-2010 opdringen. In deze fase is het zeker reeds wenselijk de randvoorwaarden vast te leggen en de diverse opties af te wegen in een haalbaarheidsstudie. Ter illustratie, het plannen en het bouwen van de Belgica nam zeven jaar in beslag. De vraag stelt zich bijvoorbeeld of de Zeeleeuw niet te groot is voor de opdrachten die het nu vervult. Een kleiner schip – ca. 30 m – is nog steeds zeer competitief naar prestaties en meer compatibel met bv. de Belgica, het federale onderzoeksschip.

Jan Mees licht ook toe dat er nogal wat interesse bestaat bij diverse KMO's en andere instellingen om te werken aan een nieuw prototype onderzoeksschip. Het streefdoel zou zijn om – na een intensieve overlegronde met de wetenschappelijke gemeenschap – in het najaar een eerste discussiedocument af te leveren bij de minister bevoegd voor wetenschapsbeleid.

Samenwerkingsakkoorden

Recent werd een eerste aanzet gegeven tot een samenwerkingsovereenkomst tussen VLIZ en het Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed (VIOE), het vroegere Instituut voor het Archeologisch Patrimonium (IAP).

7) Verderzetting Coördinatiepunt ICZM

Dit project ter bevordering van het geïntegreerd kustzonebeheer, gefinancierd door AMINAL-Natuur en de Provincie West-Vlaanderen met VLIZ als logistiek ondersteunende partner, loopt af eind september 2004. Bij AWZ, AMINAL en de Provincie West-Vlaanderen leeft de wil om dit initiatief ook nadien verder te zetten. Ook het kabinet van de Minister van de Noordzee heeft mondeling toegezegd vanaf 2005 toe te willen treden als partner. De vraag stelt zich of VLIZ zich kan blijven engageren in dit project. De vergadering kan hiermee instemmen, gezien de meerwaarde die het oplevert voor VLIZ (bv. indicatoren voor duurzaam kustbeheer).

8) Projecten

In het onderstaande worden zeer summier de laatste nieuwe evoluties toegelicht van een selectie aan projecten waaraan VLIZ deelneemt.

- EnCoRe zal vermoedelijk als projectvoorstel ICZM bij FP6 worden ingediend in de categorie 'Coordinating Activities', en dus niet als Network of Excellence.
- MARBENA organiseert tussen 13 en 30 april de zesde e-conferentie over mariene biodiversiteit.
- MARBEF ('Marine Biodiversity and Ecosystem Functioning') is een Network of Excellence binnen FP6, waarin VLIZ een belangrijke taak werd toebedeeld als datacentrum. MARBEF koppelt 55 Europese instituten, met het NIOO-CEME (prof. Carlo Heip) als coördinator. Het project startte op 1 februari 2004 en kende een

'kick-off' meeting – door VLIZ georganiseerd - op 17-19 maart in het Provinciaal Hof te Brugge.

- MACROBEL is een PODO I actie met als partners de Universiteit Gent, sectie Mariene Biologie, en het DvZ. Het project is nagenoeg afgerond en creëerde een waardevolle databank en de nodige tools, die meer zichtbaarheid geven aan het onderzoek naar bodemdierleven in de Noordzee.
- Het in huis aangemaakte informatiesysteem IMIS (Integrated Marine Information System) kent succes. Sinds kort maakt nu ook het WES gebruik van IMIS voor het ontsluiten van informatie en ook met het Waterbouwkundig Laboratorium (AWZ-WLH) zijn besprekingen aan de gang. IMIS vormt tevens de grondstof voor de Schelde-monitor, een informatiesysteem over Scheldeonderzoek en monitoring (in functie van de langetermijnvisie Schelde-estuarium). Dit project startte op 1 december 2003 en lanceert vandaag alvast zijn website (www.scheldemonitor.be).
- De problemen met het contract voor het PODO II Antarctica project BIANZO (zie verslag vorige vergadering) zijn intussen opgelost.
- Expeditie Zeeleeuw: Jan Seys licht dit project toe, dat in het kader van het actieplan Wetenschapsinformatie van AWI gehonoreerd werd en aanvangt op 1 april 2004. Bedoeling is d.m.v. een virtuele expeditie aan onze kust en op zee 17-18 jarigen tien beleidsmatige knelpunten voor te leggen en hen te stimuleren tot het bedenken van oplossingen. Via een digitaal leertraject en diverse werkvormen worden nuttige informatie en tips aangeboden, die mede het zeewetenschappelijk onderzoek in ons land in de kijker moeten plaatsen. De klas die de meest creatieve oplossingen suggereert wint finaal een échte expeditie Zeeleeuw in het voorjaar 2005, tijdens dewelke ze optreedt als reporters voor de televisie. Bij de aanmaak van de virtuele expeditie is input van de wetenschappers essentieel en zal dan ook toenadering worden gezocht met zoveel mogelijk onderzoeksgroepen.
- VLIZ werd door AWI gemandateerd om ondersteuning te bieden in de vorm van databeheer en communicatie voor het netwerk MarinERA. Dit netwerk van funding agencies tracht de financiering van zeewetenschappelijk onderzoek vanuit diverse hoeken beter op elkaar af te stemmen.
- Het VLIZ organiseert eind april een e-conferentie over de toekomst van de mariene onderzoeksinfrastructuur op Europees niveau, ter ondersteuning van een voordracht door Rudy Herman op Eurocean 2004.

9) Evenementen

Op de VLIZ website kunnen de belangrijkste evenementen worden teruggevonden waaraan VLIZ actief heeft deelgenomen. Smaakmakers waren de voorstelling van een duurzaamheidsbarometer voor onze kust (20 feb), de Jongerencontactdag (5 maart), de voorstelling van de gebiedsvisie voor de Oostendse Spuikom (11 maart), de MARBEF kick-off meeting (17-19 maart) en de uitreiking van de tweejaarlijkse, prestigieuze prijs Dr. E. Delcroix (24 maart). Belangrijke initiatieven voor de toekomst zijn:

- DUNES & ESTUARIES 2005, een internationaal symposium over natuurherstel en –ontwikkeling in duinen en estuaria van Europese Atlantische kusten. VLIZ organiseert dit symposium in opdracht van de cel Kustzone van AMINAL-Natuur, van 19 tot en met 23 september 2005 te Koksijde, i.s.m. de EUCC en de gemeente Koksijde.
- OBI meeting Hamburg (Ocean Biodiversity Informatics), een vervolgmeeting van het Colour of Ocean Data symposium onder het voorzitterschap van Ward Vanden Berghe georganiseerd door het VLIZ.
- Marnix Pieters licht de plannen toe om in 2005 (of evt. 2006) een groot symposium

rond Maritieme Archeologie te organiseren, een samenwerking tussen de vzw Maritiem Erfgoed, MBZ, IAP en VLIZ.

10)Overzicht nieuwe en geplande publicaties

Sinds de vorige vergadering dd. 11 december 2003 verschenen de volgende VLIZ publicaties en/of publicaties met input van VLIZ:

- de wekelijks en maandelijks verschijnende digitale 'Library Acquisition List' en VLIZINE
- de Proceedings van het Colour of Ocean Data symposium (IOC Workshop Report 188 – VLIZ Special Publication 16)
- het abstractenboek n.a.v. de VLIZ Jongerencontactdag 5 maart 2004 (VLIZ Special Publication 17)
- het gezelschapspel 'Zeenario', gemaakt door Horizon-Educatief en het Centrum voor Informatieve Spelen (CIS) i.s.m. diverse partners waaronder het VLIZ
- Grote Rede 9: Kabeljauw-themanummer
- VLIZ Nieuwsbrief 10: met bijdragen over o.a. Maritieme/fluviale archeologie, de onderzoeksgroep van jurist Erik Francx en een interview met Zwinconservator Kris Struyf

In de nabije toekomst zijn gepland:

- Grote Rede 10 (mei 2004): met o.a. draagvlakstudie ICZM, bakens en boeien, weetjes over het leven in de duinen
- Grote Rede 11 (juli 2004): met o.a. meeuwenoverlast? Ferryverkeer na de aanleg van de Chunnel, waarom komen toeristen naar de Belgische kust en waarom naar bepaalde gemeentes? En een nieuwe rubriek 'Zeewoorden' met de etymologische en historische verklaring van zeenames
- VLIZ Nieuwsbrief 11 (voor zomer 2004): met o.a. Aquatische Ecologie KUL, effecten van olie op zeeleven, en interview met Johan de Vent (duiker AWZ)
- VLIZ Nieuwsbrief 12 (na zomer 2004): met o.a. freak waves, interview Georges Pichot en (nog niet toegezegd) Instituut voor Natuurbehoud/IBW
- Nieuwe VLIZ Collected Reprints in voorbereiding
- Jeugdboek over de zee door Dirk Musschoot, met belangrijke input van VLIZ
- Posterreeks over de 'Natuurwaarden van ons stukje Noordzee' in het kader van het project TROPHOS
- Natuur & Techniek scheurkalender 2005: VLIZ verzorgt i.s.m. Dries Bonte de teksten voor één week, tijdens het 'Dunes & Estuaries 2005' symposium

11)Varia

De data voor de vergaderingen van de Wetenschappelijke Commissie in 2004 worden vastgelegd op:

- donderdag 17 juni
- donderdag 14 oktober
- donderdag 9 december